

DOI: 10.33663/0869-2491-2025-36-351-360

УДК 342.7

Т. А. КОСТЕЦЬКА,
кандидат юридичних наук, доцент*
ORCID: 0000-0002-3841-4925

ПРО РОЗВИТОК СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті розглядається вплив тотального впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в усіх сферах суспільного життя на розвиток сучасного конституціоналізму. Запущені в Україні елементи е-урядування, інструменти е-демократії, здійснення державної політики цифрової трансформації в умовах повномасштабної російсько-української війни – актуальна проблематика доктрини новітнього конституціоналізму. Акцентується увага на доцільності формування на визнаних засадах глобального конституціоналізму концепту цифрового (електронного) конституціоналізму як нової фази розвитку, новітньої парадигми конституційно-правових досліджень.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, цифровізація, е-демократія, розвиток конституціоналізму, цифровий конституціоналізм.

Kostetska Tetyana. On the development of modern constitutionalism in the context of the latest information and communication processes

The article focuses on the impact of the total implementation of the latest information and communication technologies (ICT) in all spheres of public life on the formation of modern constitutionalism. The elements of e-government, e-democracy tools launched in Ukraine, and the implementation of the state policy of digital transformation in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war are relevant issues of the doctrine of modern constitutionalism. Particular attention is paid to the formation of the concept of digital (electronic) constitutionalism as a new phase of its development, a new paradigm of constitutional and legal research, based on the recognised principles of global constitutionalism.

Key words: information and communication technologies, digitalisation, e-democracy, development of constitutionalism, digital (electronic) constitutionalism.

Постановка проблеми. Глобалізація впровадження новітніх інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у сучасній різноманітності (процеси інформатизації, комп'ютеризації, цифровізації, розвиток штучного інтелекту, техногенної інженерії тощо), що стрімко розвиваються, елементів електронного урядування, електронної демократії зумовили трансформацію суспіль-

* **Kostetska Tetyana**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Docent

них відносин у всіх сферах життєдіяльності людини, будь-якого суспільства, держави.

Відповідні процеси вже тривалий період як запущені у нашій державі, відіграють важливу роль і набувають дедалі більшого значення у функціонуванні багатьох сфер українського суспільства в контексті реалізації концептуально визначених євроатлантичних прагнень розвитку державотворення, становлення національної конституційно-правової свідомості, імплементації міжнародно-правових стандартів у конституційне законодавство. Ще до широкомасштабного російського вторгнення на українську територію, незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію, хоча, за обґрунтуванням аналітиків, й досить повільно, в Україні суспільний розвиток відбувався на засадах побудови законодавчо окреслених основних елементів інформаційного суспільства, е-урядування, розпочалося також упровадження окремих складових е-демократії.

Натепер у складних реаліях здійснюється державна політика цифрової трансформації (цифровізації) всіх сфер життєдіяльності суспільства і держави, яка визначила спрямованість становлення України як повноцінної цифрової держави нарівні з іншими розвиненими державами, спрямованість на подальші реформи у цій сфері суспільних відносин. Попри наявність позитивних зрушень, відкриті перспективи для підвищення ефективності здійснення публічного управління, зміцнення системи державної влади, підвищення якості життя тощо, за обґрунтуванням фахівців, слід враховувати й істотні виклики реалій цифрової трансформації конституційним установами, зумовлені подальшим розвитком інформаційних, цифрових технологій.

Зокрема, йдеться про захист персональних даних, забезпечення приватності життя, інших прав і свобод людини, національної (інформаційної) безпеки держави і суспільства тощо. До негативних наслідків фахівці відносять, наприклад, формування у певних категорій населення т. зв. цифрової свідомості, психологічної залежності від ІКТ, що своєю чергою створює прямі загрози їхньому життю і здоров'ю. Штучний інтелект та відповідні алгоритми у багатьох країнах, у т. ч. в Україні, вже використовуються на практиці для ідентифікації осіб, фіксації правопорушень, а також для несанкціонованого збору й обробки персональних даних, інших аспектів приватного життя людини¹.

Враховуючи надзвичайну актуальність у сучасних умовах, різнобічні аспекти окресленої проблематики, наукові концептуалізації стали предметом дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних фахівців різних галузей знань, вчених-правників.

Сучасний український конституціоналізм при незмінних закладених константах набуває певних модифікацій як відповідне реагування на окреслені багатовекторні складні процеси державотворення на сучасному його етапі в умовах правового режиму воєнного стану. Можна сказати, що традиційні внутрішні та зовнішні виклики й загрози національним конституційним цін-

ностям доповнюються ще й тими, що зумовлені російською агресією проти нашої держави, громадянського суспільства. Особливої гостроти набули і стали предметом обговорення широкого кола правників, політологів, політиків проблеми захисту конституційного ладу, державного суверенітету, національної безпеки України; територіальної організації публічної влади; проблеми функціонування громадянського суспільства; розвитку демократії; конституційно-правові проблеми забезпечення прав людини і громадянина; проблеми імплементації міжнародно-правових стандартів у конституційне законодавство України тощо.

Незалежно від наведених істотних проблем вітчизняної конституціоналістики цілком значущо видається необхідність комплексного конституційно-правового аналізу стану, проблем організаційно-правового характеру впровадження ІКТ, елементів е-урядування, е-демократії, проблем реалізації конституційно-правового статусу людини і громадянина в умовах сучасної цифровізації, прогнозування подальшого розвитку конституційного права, інших галузевих норм у сучасних цифрових реаліях, виявлення їх регулятивного потенціалу, ступеня трансформації до потреб адекватного впливу тощо. Це сприятиме оновленню парадигми сучасного конституціоналізму, тенденції його модернізації.

Можна стверджувати про формування в сучасних умовах глобальних трансформацій окремого явища світового конституціоналізму як нової фази його розвитку, концепту новітнього феномену, науковий дискурс з формулювання його дефініції, наповнення змістової характеристики ведеться представниками різних галузевих наук. У доктринальних джерелах його здебільшого називають *цифровим (електронним) конституціоналізмом* як визначення доцільності нової парадигми правових досліджень.

Стан дослідження. Теоретичну основу представлені роботи, що продовжує авторський аналіз актуальної проблематики новітнього конституціоналізму, становлять здебільшого праці: 1) вітчизняних дослідників конституціоналізму та його складових (Ю. Барабаша, О. Батанова, А. Крусян, Н. Пархоменко, В. Погорілка, М. Савчина, О. Скрипнюка, В. Шаповала, Ю. Шемшученка та ін.); 2) фахівців з питань правового забезпечення процесів інформатизації, цифровізації, розвитку інформаційного суспільства, державної інформаційної політики, з концепції е-урядування, цифрової трансформації держави тощо (О. Баранова, К. Белякова, В. Горбатенка, В. Горбуліна, А. Марущака, Ю. Нестеряка, В. Пилипчука, Г. Почепцова, І. Сопілко та ін.); 3) з упровадження в суспільну практику елементів е-демократії, зокрема, розвитку е-парламентаризму (А. Берези, С. Бойчуна, С. Довгого, С. Дорогих, В. Дрешпака, І. Коржа, С. Лихоступа, В. Лихоступа, С. Чукута та ін.); 4) з обґрунтуванням виокремлення як самостійного правового феномену цифрового конституціоналізму (В. Бесчастного, Н. Бочарової, М. Костицького, Н. Кушакової-Костицької та ін.).

Проте, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, за оцінками фахівців, сфера цифрової трансформації суспільних відносин, що постійно і стрімко розвивається, стан і прогнозування подальшого вдосконалення правового забезпечення її функціонування, вплив на теоретико-правову оцінку суверенної демократичної, правової, соціальної конституційної держави, на інституційний розвиток конституціоналізму тощо з огляду на існуючі об'єктивні чинники залишаються недостатньо дослідженими в сучасній правничій науці.

Оскільки в основі модернізації конституціоналізму як найактуальнішої проблеми сучасного державотворення, соціально-економічного розвитку України лежить системний підхід, **метою статті** є висвітлення окремих аспектів глобальних трансформаційних процесів, пов'язаних із тотальним упровадженням новітніх ІКТ в усіх сферах суспільного життя, враховуючи національну практику, ступінь їхнього впливу на переоцінку традиційних підходів до визначення складових компонентів українського конституціоналізму.

Основні результати дослідження. У вітчизняній конституційній доктрині проблематика конституціоналізму, як відомо, є порівняно новою. Оскільки, як визнано, конституціоналізм є складною системою з притаманною структурою, функціональними характеристиками, і, незважаючи на наявність доволі вагомих досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, універсального доктринального тлумачення його природи, сутності, змісту, отже, і самого поняття названого феномену на сьогодні не існує.

Конституціоналізм має складну філософську політико-соціально-правову природу, охоплює, за визначенням В. Шаповала, як політико-правову ідеологію, інтелектуальні узагальнення, притаманні певному етапу історичного розвитку, а також як державне правління, обмежене змістом конституції. М. Савчин стверджує, наприклад, що дослідження конституціоналізму як соціального явища пов'язано із розумінням таких категорій, як конституційний лад, державний і суспільний лад, поняттям політичної системи⁴.

Дослідниця проблематики конституціоналізму А. Крусян, узагальнюючи, визначає його як публічно-правову систему конституційної організації сучасного суспільства на основі права, демократії та утвердження конституційно-правової свободи людини, змістом якої є конституція та конституційне законодавство, конституційні правовідносини, конституційна правосвідомість, конституційний правопорядок, функціонування цієї системи спрямоване на обмеження (самообмеження) публічної влади на користь громадянського суспільства, прав і свобод людини⁵.

Розвиток сучасного українського конституціоналізму, сформованого на витоках європейської моделі конституціоналізму (принципах верховенства права, демократії, гарантованості прав і свобод людини тощо), залежить від багатьох факторів: глобалізаційних процесів, викликів і загроз гібридної війни, ступеня реалізації поставлених стратегічних завдань суспільного роз-

витуку і державотворення. Реалії вітчизняного конституціоналізму зумовлені, зокрема, процесами впровадження затвердженого на концептуальному рівні інструментарію е-демократії: розвиток е-парламенту, е-правосуддя, проведення е-консультацій, е-петицій, е-опитування, перспективи застосування е-голосування, цілеспрямованістю на переведення до цифрового формату традиційних (офлайн) демократичних процесів в Україні тощо⁶.

Проблематика набуває якісно нового звучання в контексті пошуку дієвих шляхів, суттєвих форм і методів, ефективного інструментарію вирішення поставлених завдань втілення заявлених реформ у екстремальних теперішніх умовах правового режиму воєнного стану. Як для новітньої доктрини, актуальною є, зокрема, проблема оновлення вітчизняної теорії парламентаризму, формування концепції е-парламентаризму, дослідження засад, форм, потенціалу функціонування парламенту як представницького органу в умовах розвитку цифрової держави на тлі теперішніх умов її існування, вдосконалення чинного законодавства, правозастосовної практики тощо.

У контексті існуючої потреби для вітчизняної практики слід оцінювати різні моделі, форми взаємодії, взаємозв'язку інститутів держави і громадянського суспільства, зокрема й комунікативні. Отже, актуальності набувають подальші теоретико-прикладні комплексні дослідження стану, перспектив розвитку та розробки ефективних механізмів відповідних процесів, зокрема, здійснення інформаційної стратегії органів публічної влади відповідно до міжнародно-правової практики.

Зважаючи на виклики глобалізаційних інформаційних процесів і пов'язані з цим явищем проблеми трансформації політичної влади, визначення зовнішньополітичного вектора розвитку нашої держави у напрямі європейської та євроатлантичної інтеграції, важливою тенденцією сучасного демократичного суспільства стало впровадження інституцій демократичної участі громадян у прийнятті владно-управлінських рішень за допомогою ІКТ.

Розвиток і впровадження у різні сфери суспільного життя цифрових технологій, безумовно, реально впливає на механізм реалізації конституційних прав людини і громадянина, у тому числі й у цифровому форматі. З іншого боку, фахівці звертають увагу на існування численних загроз у цифровому середовищі для безпеки людини, національної безпеки держави у сфері дотримання фундаментальних прав і свобод, що слід враховувати у процесі модернізації. Наведене, на нашу думку, ілюстративно свідчить про різновекторність, багатогранність сучасного конституціоналізму, дає фахівцям підґрунтя говорити про видовий його розподіл (екологічний, економічний або ж виборчий конституціоналізм).

Оновленню парадигми українського конституціоналізму сприятиме формування концепту цифрового конституціоналізму (або ж, як обґрунтовується у фаховій літературі, електронного, інформаційного конституціоналізму), щодо якого вже розпочаті наукові дискурси, як своєрідної реакції на інформаційно-комунікаційні процеси, що проникають у всі компоненти конститу-

ційно-правових відносин, тенденцію на застосування новітніх продуктів цифровізації. У цьому контексті йдеться про численні багатовекторні складні процеси, практику їх здійснення, проблеми інституційного, організаційно-правового характеру, пов'язані з упровадженням названих технологій, їхній вплив на реалізацію конституційних цінностей, зокрема, основи конституціоналізму – прав, свобод людини і громадянина, неприпустимість їх порушення внаслідок цифровізації тощо.

Отже:

1) об'єктивна значущість інформаційної сфери суспільних відносин, її складових елементів, конституційно-правова регламентація нормами міжнародного права, вітчизняного інформаційного законодавства;

2) змістова інформаційна зумовленість традиційних конституційних прав людини і громадянина (на вільний і всебічний розвиток своєї особистості, свободу світогляду і віросповідання, свобода думки і слова, право на вільне вираження своїх поглядів і переконань; на інформацію, на повагу до гідності, ділової репутації тощо);

3) конституційне закріплення засад функціонування суспільного життя в Україні на умовах різноманітності, інституту інформаційної безпеки, основ здійснення державної інформаційної політики, інформаційної діяльності уповноважених суб'єктів;

4) формування прав людини нового типу (цифрових прав), не регламентованих у чинному законодавстві, не визначених у конституційній доктрині, зумовлених упровадженням цифрових технологій (за обґрунтуванням: право на цифрову особистість, право на доступ до мережевих ресурсів (Інтернет), право на анонімність тощо), і розуміння їх поняття, змісту у юридичній науці залишається актуальним. Певно, що гарантування подібних правоможливостей потребує принципово нової парадигми розуміння юридичної природи, сутності, змістового наповнення новітніх і встановлених традиційних фундаментальних прав людини;

5) транскордонний характер впливу (шкідливих чинників) на функціонування інформаційної сфери, що посилюється в сучасних умовах інформаційних воєн проти України, її народу, громадян;

6) продуктивність теоретико-правової оцінки ознак, сутності, форми конституційної держави, тенденцій розвитку, її цифрової трансформації (для українських реалій – реалізація концепції «держави в смартфоні», її функціонування в умовах воєнного стану);

7) потреба комплексного конституційно-правового аналізу стану, прогнозування подальшого розвитку конституційного права, інших галузевих норм у сучасних цифрових реаліях, виявлення їх регулятивного потенціалу, ступеня трансформації до потреб необхідного впливу в умовах інформаційно-комунікаційних процесів.

Вищезазначене є свідченням продуктивності ідей формування на засадах сучасного глобального конституціоналізму концепту новітнього феномену,

як здебільшого його називають у сучасних джерелах, цифрового конституціоналізму, нової фази розвитку сучасного українського конституціоналізму. В умовах сьогодення фахівці це явище називають одним із найбільш актуальних і перспективних напрямів розвитку конституціоналізму насамперед через глобальну соціальну цифровізацію та її подальше поширення в стратегічному сенсі⁷. За оцінками фахівців, незважаючи на вагоме коло сучасних аналітичних праць стосовно цифрового конституціоналізму, першочергово зарубіжних, доктринальне визначення такого ще не отримало завершеної форми, чіткої загальноновизнаної дефініції цього поняття.

Не проводячи глибокого дослідження, оскільки це тема для окремого аналізу, для мети цієї статті зауважимо, що на цей період існує загальний консенсус серед дослідників розуміти цифровий конституціоналізм набором традиційних конституційних цінностей, адаптованих до нових вимог цифрового середовища. З його позицій суспільство повинно реагувати на недоліки цифрових технологій і забезпечувати ідеали, цінності й принципи сучасного демократичного конституціоналізму, підтримувати його систему балансу і гарантій⁸.

Висновки. Отже, очевидно, що заявлена проблематика не втрачає своєї актуальності. Доволі тривалий період суспільно-політичної практики Україна долучається до глобальних процесів інформатизації, набуває досвіду впровадження новітніх ІКТ, розбудови інформаційного суспільства, цифрової держави.

Сучасне інформаційне середовище, як світове та й національне, зумовлює істотні виклики реалізації конституційних установлень у процесі здійснення цифрової модернізації, посилюючи ризики для України як воюючої держави, змінюючи уявлення, наприклад, про механізм реалізації багатьох конституційних інститутів: народовладдя, гарантування фундаментальних прав і свобод людини, громадянина тощо. Реагуючи на багатовекторні складні процеси державотворення на сучасному його етапі, вельми важливо переосмислити забезпечення конституційних цінностей в умовах впровадження новітніх інформаційних, цифрових технологій у всі сегменти суспільного буття, провести ґрунтовні конституційно-правові дослідження щодо відповідних істотних проблем, про що вже йшлося.

1. Пилипчук В. Г. Проблеми та пріоритети розвитку правової науки в контексті цифрової трансформації, захисту прав та безпеки людини, суспільства і держави. *Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез. наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 26 березня 2021 р.)*. Електронне видання. Київ: НА СБУ, 2021. С. 88. URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/7238/document.pdf>
2. Костецька Т. А. Про електронний парламентаризм в Україні: стратегія впровадження та чинники розвитку. *Правова держава*. Вип. 33. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. 2022. С. 314–324; Костецька Т. А. До питання про сутність електронного парламенту: український вимір. *Правова держава*. Вип. 34. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. 2023. С. 291–303.

Костецька Т. А. Категорія «електронний парламент»: питання про інтерпретацію поняття. Вип. 35. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2024. С. 395–405. **3.** Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм: монографія. Київ: Юридична фірма «Салком»; Юрінком Інтер. 2005. С. 17. URL: http://aspirant.at.ua/Books/shapoval_suchasnij_konstitucionalizm_2005.pdf **4.** Савчин М. Конституціоналізм і природа конституції: монографія. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2009. С. 16. **5.** Крусян А. Парламент у системі сучасного українського конституціоналізму: питання теорії і практики. *Правова держава*. Вип. 33. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2022. С. 292. **6.** Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства на 2018–2020 роки: розпорядження КМУ від 17.01.2018 р., № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text> **7.** Костицький М. В., Бесчастний В. М., Кушакова-Костицька Н. В. Цифровий конституціоналізм: нова парадигма та перспективи розвитку в Україні. *Онтологія на антропологія права. Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. 2/24. С. 9–26. URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/1510/1504> **8.** Бочарова Н. Цифровий конституціоналізм у сучасному інформаційному суспільстві. *Соціальний Калейдоскоп*. 2022. 2(3-4). С. 74–84. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/780c3d28-bf74-4b84-9d00-5c5c22f3678c/content>

References

1. Pylypchuk V. H. Problemy ta priorityety rozvytku pravovoi nauky v konteksti tsyfrovoy transformatsii, zakhystu prav ta bezpeky liudyny, suspilstva i derzhavy: Aktualni problemy upravlinnia informatsiinoiu bezpekoiu derzhavy: zb. tez nauk. dop. nauk.-prakt. konf. Kyiv, 26 bereznia 2021 r. Elektronne vydannia. Kyiv: NA SBU. 2021. S. 88 URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/7238/document.pdf> **2.** Kostetska T. A. Pro elektronnyi parlamentaryzm v Ukraini: stratehiia vprovadzhennia ta chynnyky rozvytku. *Pravova derzhava*. Vyp. 33. Kyiv: In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2022. S. 314–324; Kostetska T. A. Do pytannia pro sutnist elektronnoho parlamentu: ukraïnskyi vymir. *Pravova derzhava*. Vyp 34. Kyiv: In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2023. S. 291–303; Kostetska T. A. Katehoriia «elektronnyi parlament»: pytannia pro interpretatsiiu poniattia. Vyp 35. Kyiv: In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2024. S. 395–405. **3.** Shapoval V. M. Suchasnyi konstytutsionalizm: monohrafiia. Kyiv: Yurydychna firma «Salkom»; Yurinkom Inter. 2005. S. 17. URL: http://aspirant.at.ua/Books/shapoval_suchasnij_konstitucionalizm_2005.pdf **4.** Savchyn M. Konstytutsionalizm i pryroda kostytutsii: monohrafiia. Uzhhorod: Polihraftsentr «Lira», 2009. S. 16. **5.** Krusian A. Parlament u systemi elektronnoho ukainskoho konstytutsionalizmu: pytannia teorii i praktyky. *Pravova derzhava*. Vyp. 33. Kyiv: In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2022. S. 292. **6.** Kontsepsiia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva na 2018–2020 roky: rozporiadzhennia KМУ від 17.01.2018 р., № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text> **7.** Kostytskyi M. V., Beschastnyi V. M., Kushakova-Kostytska N. V. Tsyfrovyi konstytutsionalizm: nova paradyhma ta perspektyvy rozvytku v Ukraini: Ontolohiia na antropolohiia prava. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava*. 2022. 2/24. S. 9–26. URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/1510/1504> **8.** Bocharova N. Tsyfrovyi konstytutsionalizm u suchasnomu informatsiinomu suspilstvi. *Sotsialnyi Kaleidoskop*. 2022. 2(3-4). S. 74–84. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/780c3d28-bf74-4b84-9d00-5c5c22f3678c/content>

Kostetska Tetyana. On the development of modern constitutionalism in the context of the latest information and communication processes

The article focuses on the impact of the total implementation of the latest information and communication technologies (ICT) in all spheres of public life on the formation of modern constitutionalism. It is emphasized that the globalization of the implementation of the latest ICT (informatization, digitalization, development of artificial intelligence, etc.), which are rapidly developing, has led to the transformation of social relations in all the spheres of human activity, any society, and the State.

The elements of e-government, e-democracy tools launched in Ukraine, and the implementation of the state policy of digital transformation in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war are relevant issues of the doctrine of modern constitutionalism.

It seems quite important to have a comprehensive constitutional and legal analysis of the condition and problems of the organizational and legal nature of ICT implementation, elements of e-government, e-democracy, problems of realization of the constitutional and legal status of human and citizen in the context of modern digitalization, forecasting further development of constitutional law and other sectoral norms in modern digital realities, identifying their regulatory potential, the degree of transformation to the needs of adequate influence, etc. This will contribute to the renewal of the paradigm of modern constitutionalism and the trend of its modernization.

It is noted that the State policy of digital transformation has determined the direction of Ukraine's formation as a full-fledged digital state along with other developed countries, and the direction of further reforms in this area of social relations which are constantly and rapidly developing. At the same time, the diverse aspects of its functioning, the impact on the theoretical and legal assessment of a sovereign democratic, legal, social constitutional state, and the institutional development of constitutionalism, given the existing objective factors, remain insufficiently studied in modern legal science.

The purpose of the article is to highlight certain aspects of global transformation processes associated with the total implementation of the latest ICT in all spheres of public life, including national practice, and the degree of their impact on the reassessment of traditional approaches to defining the constituent components of Ukrainian constitutionalism.

It is emphasized that the practice of constitutionalism in Ukraine in modern conditions is a complex, multifaceted, rather controversial process.

The author emphasises that the issue of constitutionalism is relatively new in the national constitutional doctrine. Despite the existence of quite significant researches by both domestic and foreign scholars, there is no universal scientific view of the nature, essence and content of this phenomenon today. The article provides some definitions of the concept of constitutionalism by leading Ukrainian researchers.

The author identifies the factors, which influence the development of modern Ukrainian constitutionalism.

Particular attention is paid to the formation of the concept of digital (electronic) constitutionalism as a new phase of its development, a new paradigm of constitutional and legal research, based on the recognised principles of global constitutionalism. The scientific discourse on the formulation of its definition and the content of its characteristics is being conducted by representatives of various branch sciences. The author substantiates the main factors which determine the species-specific distinction

of this phenomenon. These include: the objective significance of the information sphere of social relations, its constituent elements and their constitutional and legal regulation, the cross-border nature of the impact (harmful factors) on their functioning; consolidation at the constitutional level of information rights of a human, a citizen, and guarantees of their realization, and allocation of the latest digital rights; establishment of the principles of information policy, information activities of authorized entities, their system, certainty of powers, etc.; international legal standards of regulation; the need for their theoretical and legal understanding.

Key words: *information and communication technologies, digitalisation, e-democracy, development of constitutionalism, digital (electronic) constitutionalism.*